

Hatodik fejezet

Emberi kapcsolatok

Azok az emberek okozzák a legnagyobb bajokat és lelki sérüléseket az életben, akik közönyösek embertársaik iránt. Minden kudarc tőlük származik.

Alfred Adler

Miközben hazafelé hajtottam, csak úgy zsongott a fejem a gondolatoktól, amiket Julian ültetett el az elmémbe. Annyira tartalmasak voltak, hogy azt kívántam, bárcsak én találtam volna ki őket évekkel korábban. Sok bajt és nehézséget megspóroltam volna magamnak. Ha már akkor birtokában vagyok ennek a vezetői tudásnak, ki tudja, hová fejlődhetett volna a GlobalView. Aztán arra fordítottam a gondolataimat, milyenek szeretném látni a céget tíz év múlva. Elképzelttem, milyen lenne, ha mi lennénk a legnagyobbak és legjobbak a szakmában. Hány dolgozóm futhatna volna ki magát, milyen sokat tettünk volna a világ boldogulásáért! Ahogy ezt elgondoltam, mosoly költözött ajkamra. Jó érzés volt újra álmodozni.

Jonas Salk mondta egyszer: „Vannak álmaim, és vannak rémálmaim. Rémálmaimat álmaimmal győzöm le.” Minden

általam ismert sikeres üzletembernek ugyanígy voltak álmai. Magukba nézve felfedezték, mi az az ügy, amiért harcolni akarnak, és volt elég bátorságuk folytatni a küzdelmet. Amikor fiatalos lelkesedésünkben kiépítettük a GlobalView-t, én is órákon át képes voltam álmodozni arról, mit hoz a jövő. Ahogy azonban a vállalkozásom fejlődött, egyre több teendő is járt vele, és e nyugodt pillanatok mind ritkábbak lettek. A Juliannel való találkozásom azonban egyszer és mindenkorra megváltoztatott. Elég erőt éreztem magamban, hogy jó vezetővé váljak. Csupán csak el kellett sajátítanom Julian nagyszerű módszerét. Reménykedve, lelkesedéssel, feltöltődve és megújulva néztem a jövő elébe.

Még azon az éjszakán kitéptem egy lapot az íróasztalom heverő írómappából. Bár már két óra is elmúlt, mindent leírtam, amit addig hallottam az első tanácsról. Julian már a másodikba is bepillantást engedett, és tudtam, hogy a java még hátravan. Aztán elgondolkodtam, hogyan tudnám mindezt átültetni a gyakorlatba. Végül is Julian is beszélt arról, mekkora szakadék lehet a jó szándék és annak valóra váltása között. Saját üzleti tapasztalatomból is tudtam, a hatékonyság hiánya többnyire abból származik, hogy az emberekben nincs elég önfegyelem, hogy megtegyék, amit meg kellene tenniük. Többnyire a könnyebb utat választják, a fontosabb lépéseket pedig elnapolják. Egyszer talán ráébrednek, hogy elrontották az életüket, de akkor már késő lesz. Ahogyan egy mondás is szól: Bárcsak a fiatalok tudták volna, bárcsak az öregek meg tudták volna tenni.

Magamba nézve eltöprengtem, hogyan adhatnám át embereimnek a bennem formálódó látomást, hogyan értethetném meg velük, hogy az én álmaim megvalósulása egyúttal az övék is. Aztán arra gondoltam, miként szabadíthatnám fel a képességeiket, hogy Julian szavait idézzem. Kezdtem

így tekinteni magamra, nem pedig a tehetség elnyomórító-jaként. Nagyobb felelősséget kell adnom az embereimnek, és felhagynom a kézi vezérléssel. Csak a célokat tűzöm ki, a módszereket válasszák meg ők maguk – gondoltam. Nagyobb kihívásokkal szembesítem őket, hadd fejlődjenek. Munkálkodjanak csak önállóan az én állandó felügyeletem nélkül. Jobban kell hinnünk és bízunk egymásban.

Nem lesz több ordítózás, sipítozás, többé nem beszélék az emberek háta mögött, nem fecsegek ki a titkaikat. Nem manipulálom, nem kényszerítem őket semmire. Természetesen keménynek kell lennem, amikor a körülmények úgy kívánják, ugyanakkor magatartásommal képviselnem is kell valamit, ahogyan azt Julian mondotta. A GlobalView alkalmazottai megérdemlik ezt.

Gyorsan elment az idő a következő találkozásig. Annyira vártam ezt, hogy aludni is alig tudtam. Tele voltam életerővel, úgy felvillanyoztak a bölcsességek. Nem is nagyon értettem az okát. Azok a szülők érezhetnek így, akik első gyermekükben gyönyörködnek. Újfajta izgalom volt ez, ami értelemmel töltött meg mindent.

Abban a néhány napban, amíg átültem a gyakorlatba Julian igazságait, észrevehetően javult a helyzet a cégnél. Nyitottabb, egyenesebb és érdeklődőbb lettem. Jobban figyelembe vettem mások ötleteit és érdekeit. Lelkesedésem a többiekre is átragadt. Még a titkárnőm, Arielle is, ez a száraz és józan nő, aki mindig tartotta tőlem a három lépés távolságot, tréfásan megjegyezte, hogy olyan vagyok, mint egy földönkívüli, aki egy kedvesebb, bölcsőbb kolóniából csöppent ide.

– Bármi történt is, Mr. Franklin – váltott át komolyabb hangnemre –, mindenkinek tetszenek a változtatásai, és remélik, hogy ez így is marad. Alig hittünk a szemünknek,

amikor tegnap reggel a parkoló közepén meggyújtotta a cég régi jelmondatát. Biztos vagyok abban, hogy ez a pillanat megmarad a GlobalView történetében!

Végre eljött a péntek. Miközben központunkból a város-háza mögötti parkba hajtottam, ujjaim a második kirakós-darabbal játszottak. *Második tanács: Irányíts ésszel, vezess szívvel.* Mit akar ez jelenteni? – tűnődtem. Eddig csupa bölcs, használható tanácsot adott a barátom, ez az utóbbi kitétel azonban kissé aggasztott.

Ígéretéhez híven a parkban várt rám, és bár ma is tik-kasztóan meleg nyári nap volt, megint csak a szerzetesek hagyományos öltözékét viselte, akiknek időtlen tudása megváltoztatta az életét. Különös szeszélynek engedve azonban ma divatos sötét szemüveget is feltett, azt a fajtát, amelyet rocksztárok és filmszínészek kedvelnek. Meglepő kontraszt volt ez.

– Tetszik a szemüveged – veregettem hátba a viszontlátáson örvendezve.

– Gondoltam, hogy tetszeni fog. Egy fiatal utcai árustól vásároltam a minap, aki azt mondta, valamivel modernebbül kellene kinézniem. Megfogadtam a tanácsát – nevetett fel. – És különben is szükségem volt napszemüvegre, hogy megvédjem a szemem a naptól – nézett fel az égre egy pillanatra.

– Nem akarod elveszíteni a látásodat – feleltem én, a mintadiák.

– Ezt jól mondtad, Peter. Látom, elgondolkodtál azon, amit hallottál.

– Ez igaz. Sőt nemcsak gondolkodtam róla, hanem a gyakorlatba is kezdtem átültetni.

– Remek! Látom, nem hiába pont hozzád jöttem. Nem vész kárba a bölcsök felbecsülhetetlen értékű tudása. Ahogy

ők maguk is mondanák: „A mester akkor jelenik meg, amikor a tanítvány készen áll.”

– Egy nappal sem korábban, Julian. Rájöttem, milyen rosszul mentek a dolgok a vállalatnál. De néhány nap is elég volt, hogy a te tanításaid szembeszökő pozitív változásokat hozzanak – mondtam, örömmel közölve vele a jó hírt. – Tudom, hogy kissé korai az öröm, és az érdemi változáshoz idő kell, mindenesetre a dolog elkezdődött. Vezetőségem minden egyes tagjával megosztottam gondolataidat, és megkértem őket, adják tovább beosztottaiknak, hogy mindenki bölcsebb legyen általuk. Hisz’ épp te magad mondtad korábban, hogy a vezetés nem címről vagy beosztásról, hanem cselekedetekről szól. Bárki vezetőnek tudhatja magát a cégnél az ügyvezető igazgatótól kezdve a kifizetőig. Mostanra megértettem, hogy a GlobalView minden egyes alkalmazottjának vezetői tréningben kell részesülnie, amennyiben világklasszissá akarom tenni a vállalatot. Mindenkinek tudnia kell, mi teszi a szilárd jövőképpel rendelkező vezetőt, mielőtt e tudást a saját munkaterületén alkalmazná.

– Majd ne felejtse el közölni velem a sikertörténeteket, ha eljutottatok odáig. Tudom, sok ilyen lesz – mondta Julian.

– Nos, valójában már tudok is egyet említeni. Miután a múlt heti találkozásunkat követően hazamentem a golfklubból, összeírtam, mi mindenen kellene változtatnom a vezetői stílusomban. Magamba néztem, ahogy javasoltad, és egy sereg gyengeségre leltem, de akciótervet szerkesztettem adott határidőkkel, melyek segítségével rendre ki tudom gyomlálni őket. Ezután számba vettem az ötleteimet, hogyan tudnám a gyakorlatba is átültetni a javaslataidat. Az egyik ilyen ötletem az volt, hogy minden dolgozómnak ezer dollárt adok, amit szakmai és személyes hatékonyságának növelésére fordíthat. Tőled tudom, hogy kötelességem a legjobbat

kihozni az embereimből. Úgy döntöttem hát, hogy komolyan veszem ezt a feladatomat. Látnod kellett volna, mennyire örültek ennek a kezdeményezésnek. Tudom, nem kis pénz, én azonban befektetésnek, nem pedig felesleges kiadásnak tekintem. Te mondtad, Julian, hogy azok az alkalmazottak, akik jól érzik magukat a bőrükben, nagyszerű eredményeket is produkálnak.

– És mihez kezdtek a pénzzel?

– Nos, a program épp csak elkezdődött, de néhányan már meg is kapták a csekkjüket. Ahogy hallottam, egyesek munkaeszközöket vesznek rajtuk, amelyekre régóta szükségük van. Mások motivációs könyveket és hangkazettákat vásárolnak, amelyeket munkába menet hallgathatnak a kocsijukban. Egyik emberem egészen sajátos módon használta fel ezt az összeget. Alacsony növésű ugyanis, és nehezen ér fel magasabb polcokra, de szégyellte ezt elmondani a felettesének. Gondolta, mindenki csak kinevetné ezért. Most fogta, és vásárolt egy sámlit. A felettese elmondta, hogy azóta kétszer olyan jól dolgozik, és soha ilyen boldognak nem látta ezt az embert.

– Látom, hogy te magad is kezded belátni, mekkora hatása van a Himalájában felfedezett igazságoknak. Igen egyszerű, miért állták meg az idők próbáját. Azért, mert beváltak.

– Van még valami más is, Julian.

– Éspedig?

– Nagyobb kockázatot vállalok vezetőként. Kezdem újtónak és új ötletek előhívójának látni magam. Ha nem próbálnám állandóan fejleszteni a tudásomat, hogyan várhatnám el ezt az embereimtől? Megint sokat olvasok. Újabban naponta körbejárom a vállalatot, hogy minél több emberrel beszélgessek, mint az a vezető, akiről beszélte nekem. Hiszen, mint azt te is tudod, a hal veszi utoljára észre, milyen vízben úszik.

Julian elmosolyodott, szemlátomást elégedett volt a fejlődésemmel, és azt mondta:

– A kockázatvállalás rendkívül hatékony vezetői eszköz, mégis sokan ódzkodnak tőle. Az emberek többsége nem meri elhagyni a komfortzónáját és kimerészkedni az ismeretlenbe. Rámán jögi ezt mondta erről: „Minél messzebb kúszik ki valaki egy faágon, annál könnyebben esik le, ugyanakkor több gyümölcsöt is szedhet.” A céltudatos vezető vállalja a kockázatot. Folyvást új dolgokat próbál ki, ez valósággal a szokásává válik. Seneca mondotta sok-sok évvel ezelőtt: „Nem azért nem merünk megtenni valamit, mert nehéz, hanem azért nehéz, mert nem merjük megtenni.”

– Belekezdtem még valamibe, hogy tisztába tegyem a vállalat ügyeit. Olvastam egy vezető szingapúri cégéről, amely rendkívül szokatlan módszert alkalmazott. Minden második héten bezárták a gyárat két órára. Aztán a részlegek külön-külön összeültek, hogy megvitassák a legutolsó üzleti bestsellert. Ez nem csupán összekovácsolta a csapatot és felfrissítette őket, de a legújabb szakmai ötleteket is megismerték.

– Pompás elgondolás – jegyezte meg Julian, miközben letelepedett a fűre az árnyékban.

– Nos, én is bevezettem ezt a gyakorlatot a GlobalView-nál. A menedzsereim lelkesen fogadták. Mindig is panaszkodtak, hogy nincs idejük elolvasni a legújabb üzleti könyveket, és lépést tartani a legfrissebb irányzatokkal, most azonban még fizetést is kapnak érte.

– Hidd el – mondta Julian –, hosszú távon pénzt takarítasz meg ezzel. Sokba kerül a vállalatoknak a hatékonyság hiánya, amelyet az idejétmúlt gondolkodásmód jelent, ez akár a vesztüket is okozhatja. Kicsit szokatlan ugyan, amit csinálsz, ugyanakkor okos is. Erről eszembe jut Rámán jögi második tanácsa, azaz irányíts ésszel, vezess szívvel.

– Kíváncsi vagyok, mit jelent mindez.

– Ez a tanács az emberi kapcsolatokról és a kommunikációról szól. *Minden jó vezető kitűnő kapcsolatot ápol az alkalmazottaival. Olyan módon közli velük a céljait, hogy lelkes cselekvésre buzdítsa őket. A szívükre hat, így nyeri el hosszú távú odaadásukat. Más szóval, a kapcsolatokat ápolva leszel jobb vezetővé.*

– Olyan fontosak a kapcsolatok? Úgy értem, egy sereg vezetőt ismerek, akik fűtyülnek erre, egyedüli céljuk, hogy minél nagyobb profitot szerezzenek a részvényeseknek. Semmi mással nem törődnek.

– Nos, ők nem céltudatos vezetők, és hidd el nekem, ez nagy különbség. A céltudatos vezető nem akar minél rövidebb idő alatt minél nagyobb nyereséget kisajtolni a vállalatából, mielőtt lelépne a Bahamákra, a céget meg ott hagyná a pácban. Bár a rövid távú nyereség neki is fontos, ő azért mindig hosszabb távon gondolkodik. Megérti, időre van szükség, hogy emberei teljes mértékben kibontakoztassák képességeiket, és olyan mélyreható változásokat eszközölhessen, amelyek garantálják a tartósan magas nyereséget. Olyan ez, mint a maratoni futás és a sprint különbsége. Tudod, Peter, mindenki ki tud préselni nyereséget egy cégből, ha kíméletlenül robotoltatja az embereit. Hamarosan azonban belefáradnak, az eszközök pedig elkopnak, mert senki nem törődik a karbantartásukkal. Nem lehet semmibe venni a természet törvényeit.

Tizenkettedik fejezet

Hagyj nyomot magad után a világban!

Nem hiszem azt, hogy az élet célja a „boldogság”. Szerintem inkább az, hogy használjunk, felelősséget vállaljunk és együtt érezzünk embertársainkkal. Mindenekelőtt pedig az, hogy számítsunk valamit: hogy kiálljunk egy ügyért, és hogy nyoma legyen annak, hogy éltünk.

Leo C. Rosten

Közvetlenül éjfél előtt kanyarodtam fel a csillagvizsgálóhoz vezető hosszú szerpentinre. Mivel távol esett a városból, rendszerint kevesen jártak ide, többnyire csak az a két csillagász tartózkodott az épületben, akik kutatóállomásnak használták. Sietve leparkoltam az autómhoz, és kettősével rohantam fel a lépcsőfokokon, amelyek közvetlenül a központi csarnokba vezettek. Julian ugyanis itt adott nekem találkozót. Gyönyörű éjszaka volt, egy felhő sem volt az égen, ráadásul a telihold is teljes fényével világított. Tudtam, hogy Julian örülni fog e látványnak.

– Szervusz, Peter – üdvözölt a nagy teleszkóp mögül. – Örülök, hogy el tudtál jönni.

– Semmi szín alatt nem mulasztottam volna el ezt a találkozást, barátom. Fogunk látni valami különlegeset ma éjjel?

– Úgy bizony. A mai éjszaka egészen különleges lesz, ezt megígérhetem – felelte, közben le sem véve szemét a teleszkópról.

– Talán örömmel hallod, hogy az utolsó kirakósdarabbal, amit tőled kaptam, sikerült összeraknom az egészet.

– És mit találtál?

– Egy csillagot.

– Ez nem csak egy csillag. Ez *a* csillag.

– Nem biztos, hogy követni tudlak, Julian.

– A teliholdas éjszakákon minden csillag fényes. Egy azonban mindet túlragyogja.

– Melyik az?

– A Sarkcsillag a legfényesebb mind közül. Ott van! Ott van! – kiáltott fel váratlanul. – Menjünk! – ragadta meg a karomat, miközben kiszaladt az épületből.

Lerohantunk a lépcsőn, majd egy erdei úton, amely egy tágas tisztásra vezetett. Ott megálltunk, és csendben csodáltuk az elénk táruló látványt.

– Pontosan úgy történik minden, ahogyan a bölcsek megjósolták – mondta elámulva.

Ezzel egy csillagra mutatott, amely egyre erősebb fénnel sziporkázott az éjszaka sötét bársonyán. Mind fényesebb és fényesebb lett, mígnem fénye beragyogta a nyáréjszakai égboltot. Végül már kezemmel kellett védenem a szemem, olyan káprázatos volt. Az egész kicsit ahhoz a jelenséghez hasonlított, amelyet a kosárlabda-meccs éjjelén tapasztaltunk, csak százszorta látványosabb volt. Végül már az egész égbolt nappali fényben fürdött, noha karóráam negyed egyet mutatott. Julianre pillantva láttam, hogy fiatalos arca sugár-

zik az örömtől és az izgalomtól. Két kezét összetette, Indiában így szokás tisztelettel köszönteni egymást.

– Elvezd ki ezt a látványt, Peter! Újabb ezer évig nem lát ilyet a világ. Az én nagy tudású bölcseim előre megjövendölték ennek a csillagászati eseménynek a bekövetkezését, mégpedig pontosan ennek az éjszakának erre az órájára. Remélem, ők is megcsodálják a maga idejében.

– És mi ez az egész? – kérdeztem az égboltban gyönyörködve, nehogy egyetlen másodpercet is elveszítsek.

– Nem más ez, barátom, mint egy új korszak hajnala, egy új időszaké a vezetők életében és a magánéletben egyaránt. A közelmúltban nagy felfordulás és válság uralta a világot, és sok jó ember adott fel minden reményt. Beadták derekukat a bizonytalanságnak és az akadályoknak, ahelyett, hogy meghaladták volna őket. Az a természeti jelenség, amelynek most tanúi vagyunk, arra emlékezteti a vezetőket, mivel tartoznak embertársaiknak. Ráébreszti őket, hogy csatlakozzanak a Jó erőihez, megvilágítva szervezeteiket, ahogyan ezen a különleges éjszakán a Sarkcsillag világította be az égboltot. Légy ilyen fényforrás te is, Peter, akitől mások útmutatást remélhetnek. Ez minden vezető végső célja.

Miközben Julian e szavakat kiejtette, az égbolt ismét elsötétedett. Leültünk a fűre, ő pedig folytatta:

– Az egyik legidőtlenebb vezetőknek szóló törvény ez: *Az élet célja a céltudatos élet.*

– Micsoda nagy erejű mondat ez!

– A vezetői lét paradoxona az, hogy minél többet adsz, annál többet kapsz. A legnagyobb ajándék pedig az, amit magad után hagysz. Amint azt Albert Schweitzer, a nagyszerű orvos mondta: „Nincs fontosabb az emberek és a közjó szolgálatánál.” De talán még inkább megközelíti a lényegét, amit

egy apa mondott a fiának a halálos ágyán: „Szégyellj meghalni addig, amíg nem szereztél jó pontot az emberiség számára.”

– Eszerint azt mondd, hogy a nyolcadik tanács szerint az utókort is szolgálunk kell?

– Szépen mondtad, Peter. Aki így tesz, az beteljesíti küldetését. Közvetlenül halála előtt megkérdezték George Bernhard Shaw-t, mit tenne, ha újra élhetne. Noha sokkal többet ért életében, mint az emberek többsége, szerényen ezt felelte: „Olyan ember szeretnék lenni, aki lehettem volna, de nem voltam.”

– Bölcs szavak – jegyeztem meg.

– Igen, azok. Lev Tolsztoj egy novellájára emlékeztetnek, az *Ivan Iljics halálára*. Olvastad?

– Nem, Julian. Az igazat megvallva semmit sem olvastam Tolsztojtól. Sajnos nem volt rá időm.

– Pedig az irodalom nagy alkotásai tele vannak bölcsességgel, mégis az emberek többsége túl elfoglalt ahhoz, hogy felfedezze ezeket. Ezért hibát hibára halmoznak vezetői tevékenységük során és magánéletükben, amit megelőzhetek volna, ha heti néhány órát szántak volna olvasásra. Tolsztoj ebben a novellájában egy hiú, végtelenül anyagi, karrierista férfiről, Ivan Iljicsről ír, akit jobban érdekelt a siker, mint az, hogy jót tegyen. Fiatalon nősült, de nem szerelemből, hanem mert az úri társaság jóváhagyta a frigyet. Gyermekei sem azért születtek, mert vágyott gyermekáldásra, hanem mert ezt várták el tőle. Idejét azonban nem családjának, hanem szinte mindenestül a munkájának szentelte mint vezető beosztású köztisztviselő. Rövidesen azonban anyagi nehézségei támadtak, mivel a látszat megőrzése érdekében túlköltekezett. Hanem azután fordult a szerencse kereke, és jobban fizető, rangosabb állást kapott mint bíró, így meg-

vehette álmai házát. Nagyon büszke volt erre a házra, és ideje jó részét azzal töltötte, hogy drága antik bútorokkal rendezze be. Ennek a háznak tökéletesnek kellett lennie, hogy mindenkit elbűvöljön a környezetében. Egy napon azonban, amikor felmászott egy létrára, hogy megmutassa a kárpitosnak, hogyan képzelte el egy drapéria felakasztását, leesett, és megütötte az oldalát. E baleset után másként kezdte érezni magát, ingerült lett, és gyakran támadt rá a feleségére a legkisebb tévedésért. Mikor elment az orvoshoz, az súlyos betegnek nyilvánította, és különböző kezeléseket írt elő a számára, állapota azonban tovább romlott. Hónapok múltán ez az egykor életerős, kedélyes férfi a sír szélén állt, szeméből kiköltözött minden elevenség, és teste is iszonyúan legyengült. Csendes haldoklása során Ivan Iljics elgondolkodott az életén. Először gondolt gyermekkorára, küzdelmekkel teli felnőtt éveire, majd arra a szomorú állapotra, amelyben jelenleg volt. Hirtelen egy kérdés villant a tudatába, amely lényé legmélyét átjárta: „Mi volt ez az egész?” Aztán megkérdezte magától: „*Mi van, ha egész életem tévedés volt?*” Látod, Peter, először döbönt rá, hogy a társadalmi felemelkedésért folytatott hajsza és a látszat fenntartása igazából nem is fontos. Most, fél lábbal a sírban jött rá, hogy az élet ajándék, amelyet sokkal jobban ki is használhatott volna. Használhatott volna például az emberiségnek. Kockáztathatott, és merészet álmodhatott volna. Azzá lehetett volna, amire képességei feljogosították. Ehelyett apróságokra fecsérte el az idejét, amelyek mit sem változtattak a világ folyásán. E felismerés annyira megnövelte fizikai fájdalmait és lelke kínjait, hogy üvölni kezdett, és három teljes napig abba se hagyta. Aztán két órával a halála előtt ezt mondta magának: „Hát igen, nem ez volt a helyes út – aztán elhallgatott és elgondolkodott. – De akkor mi lett

volna az?” Ekkor legfiatalabb fia, akit mélyen elszomorított apja betegsége, halkán belopózott a betegszobába, és megállt az ágya mellett. Az apa megsimogatta fia fejét elgyengült kezével, mire a gyermek sírva fakadt. E pillanatban időtlen igazság villant Ivan Iljics elméjébe, az, amit a legtöbb ember soha nem fedez fel: rájött, hogy noha nem úgy élt, ahogy kellett volna, *még mindig nem késő*. Ráébredt, az a kötelessége, hogy szolgálja a körülötte élőket, és minden lehetséges módon gazdagítsa az életüket. Megértette, hogy az élet célja az, hogy jelenlétünkkel jobbá tegyük a világot. Ennek jegyében megkérte a fiát, menjen ki a betegszobából, ne kelljen tovább néznie a szenvedéseit. Ezzel behunyta a szemét és meghalt.

Mélyen meghatott ez a történet. Nem veszett kárba Julian üzenete? Felnéztem az égre, belélegeztem a friss hegyi levegőt, és elgyönyörködtem a természet bőségében. Elgondolkodtam saját mulasztásaimon. Összeszámláltam mindazon férfiakat és nőket, akik számítottak rám. Felidéztem, mekkora lehetőségek álltak cégünk előtt, melyek nagy részét elszalasztottam. Gondolataim eztán családomra kanyarodtak. Gombóc képződött torkomban, mikor eszembe jutott, milyen értékes együttléteket mulasztottam el két fiammal: baseball-meccseket, karácsonyi koncerteket, napsütötte délutáni sétákat a parkban, és mindezt azért, mert nem mertem jól eltölteni az életemet. A fiatalabbik fiamra gondoltam, aki semmi mást nem kért tőlem, csak hogy kicsivel többet játsszam és nevetgéljek vele. Aztán a bátyjára gondoltam, akivel hónapok óta nem töltöttem el együtt egy csendes estét. Samanthára gondoltam, és arra a sok romantikus programra, amelyeket neki ígértem, de soha nem lett belőlük

semmi. Tény és való, nem olyan életet éltem, amelyet élhettem volna. Ám amint Ivan Iljics is rájött, soha nem késő jó útra térni. Ebben a pillanatban megfogadtam, hogy megváltozom. Olyan vezető leszek, aki a szíve sugallatát követi. Olyan férj és apa, aki több szeretetet ad családjának. Olyan intenzitással élek, amit talán megérdemlek. Ebben a pillanatban ránéztem Julianre, az ő szeme is könnybe lábadt.

– Gondolom, megérted már, mit akartam eddig a tudtadra hozni, barátom. Az élet legfőbb célja, hogy olyanná legyél, amilyen lehetnél, és valami különlegeset hagyj hátra mindazok számára, akik a nyomodban járnak. Rámán jögi ezt így fogalmazta meg: *„A nagyság abban áll, ha elkezdünk valamit, amit nem mi fejezünk be.”*

– Tudod, Julian – mondtam szemem törölgetve –, apám szokta mondani: az élet első ötven éve azzal telik el, hogy megkeressük a helyünket, míg az utolsó ötven azzal, hogy az utánunk jövőkre gondolunk. Egész mostanáig nem értettem, mit akart ezzel mondani.

– A bölcseknek volt egy mondása, amely egybehangzik édesapádéval.

– Mi volt az?

– „Amikor megszülettél, körülötted mindenki nevetett, és te sírtál. Élj úgy, hogy amikor meghalsz, mindenki sírjon és te ne vessz.”

– Csak hogy tisztán lássak ebben a dologban, Julian: Vajon az általad emlegetett örökség egyenlő az életcéllal?

– Nem, annál sokkal többnek kell lennie. Egyszerre kell tükröznie azt, ami vagy és ami lehetnél. Nem a barátaidat kell elbűvölnöd, vagy a csúcsra feljutnod ezzel az örökséggel. Nem arról szól, hogy jónak lássanak, hanem hogy jót

tegyél, teljesítsd a kötelességedet és gyakorold emberségedet. Az a leghathatósabb vezető, aki az utókorra szegezi a tekintetét. Amennyiben ezt szem előtt tartod, elérheted, amit ma a világon csak kevés vezető.

– Mi volna az?

– *Sikeres jelent építeni a fényes jövő szolgálatában.* Szabadon kijelentenem, Peter, hogy bármely szakma bármely vezetőjének erre kell törekednie, semmivel sem kevesebbre.

Julian ezután visszakísért a csillagvizsgáló bejáratához. A lépcső alá kis fadobozt helyezett korábban, amelyet tiszta fehér kelmével takart le. Most óvatosan lenyúlt, és a kezembe adta.

– Tessék, ez a tiéd. Ideje elválnunk. Jobb tanítványt és fogékonyabb barátot nem is kívánhattam volna magamnak. Ezért fogadd köszönetem jeléül ezt a szerény ajándékot. Sokat jelentett nekem, és állandó társam volt, amióta csak elhagytam a Himaláját. Nálad lesz a legjobb helye. Viszonzásul semmi mást nem kérek tőled, mint hogy kamatoztasd azt a tudást, amit átadtam neked. Ilyenformán nem csupán jobb vezetővé válsz, hanem a környezeted életét is örömtelivé teszed.

E búcsúszavakat mondva Julian átölelt, majd eltűnt a sötétben, dúsan hímzett köntöse lebegett mögötte. A dobozt kinyitva láttam, hogy a gyönyörűen becsomagolt ajándék nem más, mint egy csillogó-villogó tárgy. Mosolyogva ismerem rá. Az a kis távcső volt, amelyet Julian magával hozott a kosárlabda-mérkőzésre. Alig hittem a szememnek, hogy meg tudott válni egy ilyen értékes tulajdonától. Tudtam, milyen sokat jelent neki a csillagos égbolt. Ahogy kézbe vettem a távcsövet, elegáns betűkkel rótt írást fedeztem fel az oldalán, amely így szólt: *„Mostanra bölcsé lett barátomnak, Peternek, akiről tudom, hogy sokak életére kihat majd. Adja az ég,*

hogy olyan vezető legyél, aki eloszlatja a félelmet, és világosságot hoz a sötétség helyett. Szeretettel: Julian”